

‘Zonder design geen vooruitgang’

Jeroen Junte
Amsterdam

‘Ik ben hier amper een dag en zag al architectuur van Rem Koolhaas en het bureau MVRDV. Tijdens een kort bezoek aan de Rietveld Academie zag ik intrigerende materiaalexperimenten – in een gebouw van Rietveld zelf! In het prachtig gerenoveerde Rijksmuseum ervoer ik de heldere huisstijl van grafisch vormgever Irma Boom. Waar ter wereld kun je in zo’n korte tijd zo divers en krachtig design zien?’

Paola Antonelli, senior curator design & architecture van het Museum of Modern Art (MoMA) in New York, steekt haar bewondering voor *Dutch design* niet onder stoelen of banken. Vrijdag is deze ‘grand lady of modern design’ spreker op de conferentie *What Design Can Do* in de Stadsschouwburg in Amsterdam.

Paola Antonelli

Antonelli (1963, Sardinië) is opgeleid als architect in Milaan, maar werkt sinds 1994 bij het MoMA, het museum met de grootste designcollectie ter wereld. Daar maakte ze spraakmakende presentaties als *Design and the Elastic Mind* (2008) over de versmelting van wetenschap en ontwerp.

In 1996 was ze de eerste die de avontuurlijke potentie van Dutch design onderkende met de expositie *Contemporary Design in the Netherlands*. Sindsdien hield ze altijd bijzondere aandacht voor ontwerp uit Nederland. ‘Ik word altijd weer getroffen door de afkeer hier van dogma’s. Alles wordt ter

discussie gesteld, zelfs het eigen werk.’

Ook buiten Nederland zijn de grenzen van design sinds begin jaren negentig opgerekt. ‘Een ontwerper bedenkt niet meer alleen producten en gebouwen, maar bepaalt ook wat we eten, of beïnvloedt de openbare veiligheid met slimme telefoonapps. In bio-design worden zelfs levende organismen gebruikt bij productinnovatie. Zonder design stopt de vooruitgang.’

Antonelli verrijkte de MoMA-collectie met controversiële aankopen als de videospellen Tetris en het @-teken. Slechts één hard criteria hanteert ze om de grens te bepalen: ‘Ten minste één van de zintuigen moet worden geprikkeld. Een parfum maken kan design zijn; een manager die een nieuwe bedrijfsstructuur verzint niet.’

Met deze verbreding van het begrip design neemt ook de belangstelling ervoor bij het grote publiek toe. Maar

nog niet genoeg, vindt Antonelli. ‘Met design organiseren we onze wereld.’

Het maatschappelijk belang van ontwerp kan volgens Antonelli nauwelijks worden overschat. ‘Te vaak wordt bij design gedacht aan alleen maar mooie lampen of reclame. Maar het gaat ook over armoede, vluchtelingen, eenzaamheid en andere problemen.’

Paola Antonelli selecteerde drie Nederlandse ontwerpstudio’s (zie hieronder) om te bezoeken in de beperkte tijd die naast de conferentie overblijft. ‘Ik heb gekozen voor jong talent en diversiteit, zo typerend voor Dutch design. Het kan sterk conceptueel en architectonisch of juist heel esthetisch en grafisch. Maar het is altijd kritisch en maatschappelijk betrokken.’

What Design Can Do. Stadsschouwburg Amsterdam. 9/5, 10-17u. whatdesigncando.nl

DE WAAG

Bureau De Waag uit Amsterdam is een onafhankelijk instituut dat onderzoekt welke rol design, nieuwe media en wetenschap kunnen spelen in maatschappelijke ontwikkelingen. Het is initiatiefnemer van het Fablab (een openbare werkplaats met 3D-printers) en ontwikkelt *serious games* voor senioren. Antonelli: ‘Wat De Waag precies is, weet ik niet. Een ontwerpstudio? Een laboratorium? Het bevindt zich in de voorhoede van design en zoekt samenwerking met wetenschap. Ook mengt het zich in politiek debat over gezondheidszorg, veiligheid en milieu. Ze nemen verantwoordelijkheid voor een betere wereld. Ontwerpers zouden allemaal een eed moeten afleggen – zoals artsen – dat ze alleen producten en diensten ontwerpen die positief zijn.’

BURO BELÉN

Buro Belén (Lenneke Langenhuisen and Brecht Duijf), ook uit Amsterdam, bestaat amper een jaar. Het bescheiden oeuvre bestaat onder meer uit een tafel van zacht textiel en natuursteen, kleiden in opdracht van het Textiellab en een plaid, die is geverfd met kleurpigment op basis van groente. ‘Materiaal is een belangrijke weg naar innovatie en duurzaamheid’, zegt Antonelli. ‘Nederlandse ontwerpers hebben altijd een onconventionele kijk gehad op materiaal, zoals Hella Jongerius met haar gelijmde vazen van aardewerk en porselein en Marcel Wanders met zijn *Knotted Chair*. Dezelfde combinatie van ambachtelijk handwerk en hightech materiaalgebruik zie je terug bij deze twee jonge ontwerpsters.’

STUDIO DRIFT

De Amsterdamse Studio Drift, bestaande uit Lonneke Gordijn en Ralph Nauta, maakt met name spectaculaire lichtobjecten. *Fly Light* bestaat uit 180 buizen die onafhankelijk van elkaar branden en een vlucht spreeuwen verbeelden. *Fragile Future* is een ruimtelijke constructie van ragfijne metalen strips met ledlampjes, waarop paardenbloempluis is gelijmd. ‘Design moet óf praktisch en urgent zijn, óf echt tot de verbeelding spreken door schoonheid en originaliteit’, zegt Antonelli. ‘Studio Drift hoort tot de laatste categorie. Ze slaan een brug tussen kunst, design, natuur en techniek. Hun overweldigende installaties zijn letterlijk en figuurlijk breekbaar en verre van functioneel. Maar ze prikkelen de fantasie en maken de wereld spannender.’